

V Senátu se dnes diskutovalo o chystaném plánu na vymýcení nádorů způsobených virem HPV

3.4.2025 - | Senát PČR

Kulatý stůl Výboru pro zdravotnictví

„Naším cílem je snížit výskyt HPV asociovaných karcinomů na minimum. Díky očkování a dalším opatřením předejdeme zbytečným úmrtím a zároveň snížíme náklady na zdravotní péči. ČVUT vloni například spočítalo, že již současná míra proočkovanosti proti viru HPV přinese v případě jednoho ročníku dětí ve věku 11–14 let, kteří mají očkování hrazeno, dlouhodobé úspory ve výši přibližně 2,2 miliardy korun, které by jinak byly vynaloženy na léčbu onemocnění způsobených tímto virem,“ uvádí místopředseda Výboru pro zdravotnictví **Karel Zitterbart**.

S HPV infekcí se v průběhu života setká až 80 % populace. Viry stojí za naprostou většinou případů rakoviny děložního hrdla, ale podílí se také na vzniku nádorů pochvy, zevních rodidel, řitního otvoru nebo i genitálních bradavic. Zkušenosti jiných států ukazují, že pomocí komplexní strategie je možné výskyt těchto onemocnění snížit na minimum.

Do roku 2030 by podle Národního onkologického plánu mělo být v Česku proti HPV naočkováno minimálně 90 % dívek a optimálně stejné množství chlapců do 15 let. S dosažením tohoto cíle má pomoci Národní plán pro eliminaci onemocnění způsobených HPV, který aktuálně dokončují odborníci ze Státního zdravotního ústavu. *„Plánujeme cílit osvětu na široké spektrum obyvatel – rodiče a děti, ženy i lékaře primární péče, včetně praktických lékařů pro děti a dorost, všeobecných praktických lékařů a ambulantních gynekologů. Hlavním cílem připravovaného plánu je zvýšit povědomí o závažnosti onemocnění způsobených HPV a zdůraznit význam očkování jako účinné formy prevence,“* říká hlavní hygienička a ředitelka Státního zdravotního ústavu **Barbora Macková**.

Očkování proti HPV mají na základě senátní iniciativy od ledna 2024 plně hrazeno ze zdravotního pojištění všechny děti od 11 let do dovršení 15. narozenin. Návrh plánu nyní počítá s tím, že by navíc měli být cíleně doočkováni také adolescenti a mladí dospělí, kteří vakcínu proti HPV v minulosti nedostali, ale měli by z ní prospěch. Podle odborníků to může eliminaci HPV asociovaných onemocnění urychlit až o několik desítek let.

„Očkování proti lidskému papilomaviru je neúčinnější prevencí HPV onemocnění. Viry stojí za vznikem drtivé většiny případů rakoviny děložního hrdla a 90 % případů genitálních bradavic. Infekce může vést také k rozvoji dalších typů rakovin, například některých nádorů řitního otvoru, pochvy či zevních rodidel. Zapříčinit může i polypy dýchacích cest,“ přibližuje praktická lékařka pro děti a dorost a místopředsedkyně České vakcinologické společnosti ČLS JEP **Hana Cabrnová**.

Lékaři zdůrazňují, že očkování by měli podstoupit nejen dívky, ale také chlapci, kteří jsou přenašeči viru a mohou nakazit své partnerky. Navíc mohou sami onemocnět, například genitálními bradavicemi nebo rakovinou řitního otvoru. *„Bohužel se nám někdy stává, že si rodiče u známých nebo na internetu vyslechnou odmítavé názory na očkování. V ordinaci pediatra pak vyčkávají, nechávají si prostor na rozmyšlenou, zda dítě proti HPV naočkují, nebo ne. Naší úlohou v této situaci je dát jim dostatek relevantních informací. Nově se nám velmi osvědčily jednoduché QR kódy, které mají lékaři k dispozici. Rodiče pod odkazem najdou řadu materiálů, různá edukativní videa, na jejichž*

základě se pak doma mohou v klidu rozhodnout,“ popisuje **Cabrnochová**.

Proočkovanost proti HPV se liší napříč regiony. Nejhorší je situace ve Zlínském kraji, kde je vakcínou chráněno jen 63 % dívek a necelých 36 % chlapců. Podobná je situace také v Moravskoslezském kraji (65 % a 41 %) a na jižní Moravě (65 % a 43 %). Naopak zkušenosti jiných okresů (například u dívek Jindřichův Hradec – 85 %, Kutná Hora – 79 %, Domažlice – 77 %) ukazují, že cíl 90% proočkovanosti není nereálný. *„Považuji za klíčové budovat důvěru mezi lékařem a rodičem. Je potřeba spolu mluvit, neustále vysvětlovat rizika spojená s HPV infekcí a také to, jak vakcína dítě ochrání,*“ dodává lékařka.

Šířit osvětu o HPV onemocněních pomáhají i patientské organizace. *„Skutečnost, že v Česku stále každý rok umírá asi 300 žen na rakovinu děložního hrdla, ukazuje mimo jiné na nedostatečnou informovanost. V rámci našeho spolku připravujeme různé osvětové kampaně zaměřené na ženy i muže, pořádáme několik akcí pro veřejnost či odborníky a spolupracujeme také se školami. Zároveň se snažíme šířit ověřené informace na sociálních sítích a motivovat tak lidi k prevenci,*“ popisuje předsedkyně Výboru Hlasu onkologických pacientů a ředitelka společnosti ONKO Unie **Petra Adámková**.

Kromě zvýšení proočkovanosti a posílení osvěty může podle odborníků pomoci také výraznější zapojení žen do screeningu karcinomu děložního hrdla. Cílem navrhovaného plánu je dosáhnout jejich alespoň 70% účasti na každoročním screeningovém vyšetření u gynekologa. Ženy ve věku 35, 45 a 55 let mohou také zdarma podstoupit HPV DNA test, který odhaluje přítomnost infekce HPV. Zkušenosti jiných zemí ukazují, že díky přijetí komplexního národního plánu je možné snížit výskyt HPV asociovaných karcinomů na minimum. Například v Austrálii vedlo zavedení plošného očkovacího programu proti HPV v kombinaci s vysoce navštěvovaným screeningem děložního hrdla a dostupnou léčbou k významnému poklesu výskytu rakoviny děložního hrdla a dalších HPV asociovaných onemocnění. Podle odborných predikcí se tak do roku 2035 stane karcinom děložního hrdla v Austrálii, jako první zemi na světě, vzácným onemocněním.

Kontakt pro novináře:

Ing. Barbora Mertová, mertova@mavepr.cz, +420 737 207 198

<https://www.senat.cz/zpravodajstvi/zprava.php?id=3873>